

**СОСТОЈБА СО ГРИП ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА,
СЕЗОНА 2023/2024
(2-ра недела, до 14.01.2024)**

Неделни податоци (рутински надзор над грип/ИЛИ)

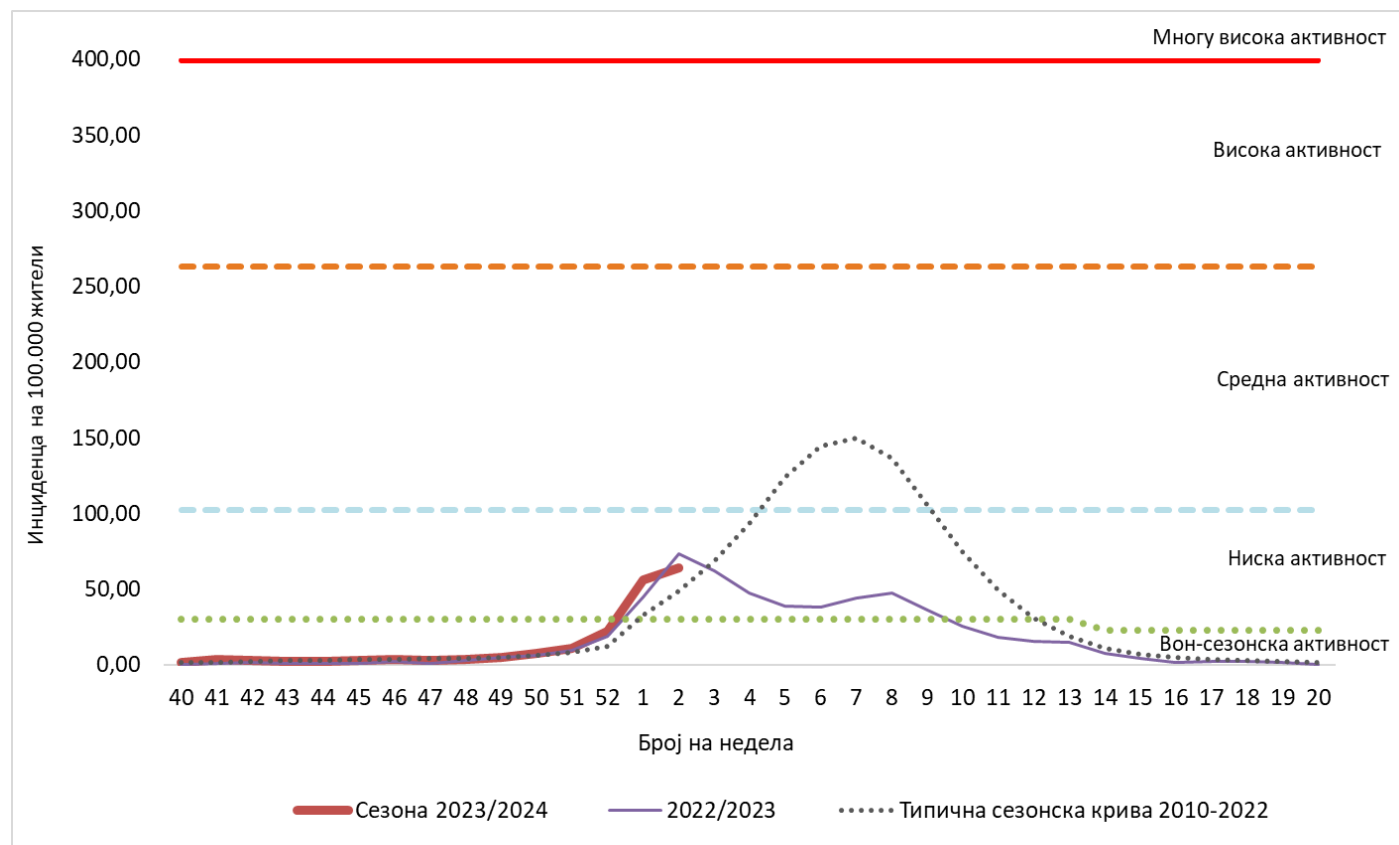
Во текот на **2-ра недела** од 2024 година (08-14.01.2024), во Република Северна Македонија се пријавени **1.182 (I=64,4/100.000)** случаи на групни пријави за заболени од грип/заболувања слични на грип (ИЛИ), 15,3% повеќе во споредба со претходната недела (n=1.025).

Бројот на пријавени лица оваа недела споредено со 2-ра недела од минатата сезона (n=1.346) е намален за 12,2%, а во споредба со бројот за 2-ра недела од типичната епидемиска крива (моделирана од последните 13 сезони) (n=891), зголемен е за 32,6% (Графикон 1).

Во текот на 2-ра извештајна недела, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ, пристигнаа 49 материјали од рутинскиот надзор за лабораториско тестирање, паралелно тестирани за грип и КОВИД-19 (SARS-CoV-2). Притоа, детектирани се 26 позитивни случаи на Influenza, 22 A(H1)pdm09, еден Influenza A(H3) и 3 Influenza A - несубтипизиран. Регистрирани се 5 пациенти со респираторен синцицијален вирус (RSV) и еден пациент со SARS-CoV-2.

Пријавената инциденца над неделната граница на сезонската активност на вирусот на грип (I=30,06/100.000), втора недела во текот на оваа сезона (Графикон 1).

Графикон 1. Нивоа на интензитет и неделна дистрибуција на заболените од грип/заболувања слични на грип според очекувана епидемиска крива 2010-2023, сезона 2022/2023 и сезона 2023/2024

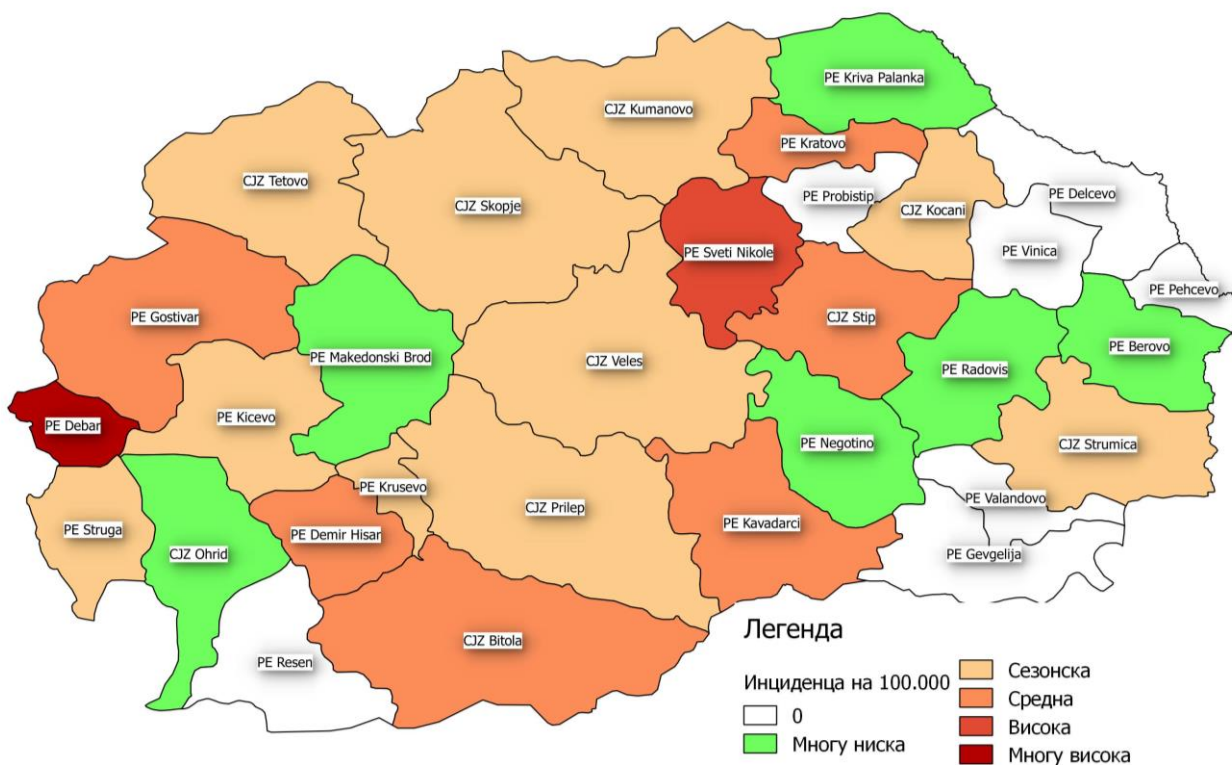

Во однос на возрасната дистрибуција, 639 лица се на возраст од 15-64 години, 205 кај деца на возраст од 5-14 години, 167 кај деца на возраст од 0-4 години и 171 се регистрирани кај лица на возраст над 65 години. Највисока инциденца (173,0/100.000) се регистрира кај децата на возраст од 0-4 години.

Заболените се пријавени од 24 ЦЈЗ/ПЕ, во Скопје – 186, Битола – 168, Дебар – 153, Тетово – 143, Гостивар - 123, а во останатите, бројот на пријавени е ≤ 100 .

Во 6 извештајни единици кои пријавија случаи во текот на оваа недела се регистрира многу ниска, во 9 сезонска, во 6 средна, а во една (Свети Николе) – висока и во една (Дебар) – многу висока активност на вирусот на грип (Картограм 1).

Картограм 1. Ниво на активност на грип според инциденца на 100.000 жители, 2 недела 2024

Во текот на оваа недела, регистриран е еден смртен случај асоциран со грип. Се работи за лице на возраст од 65 години од Гостивар кое било хоспитализирано во КИБФС. Кај починатото лице е утврдено присуство на коморбидитети (кардиоваскуларни и белодробни) и не бил вакциниран со вакцина против сезонски грип. Кај починатото лице, лабораториски е потврдена Influenza A(H1N1)pdm09.

ЕПИДЕМИОЛОШКИ НАДЗОР - Кумулативни податоци (рутински надзор над грип/ИЛИ)

Во сезоната 2023/2024 вкупниот број на случаи на грип/заболувања слични на грип изнесува **3.500 (I=190,6/100.000)**.

Во споредба со истиот период од минатата сезона (n=3.097), бројот на пријавени случаи е зголемен за 13,0%, а во однос на моделот од последните 13 сезони (n=2.577) се регистрира зголемување од 35,8%.

Кумулативно, заболените се пријавени од дваесет и шест ЦЈЗ/ПЕ. Најголем број на заболени лица (n=875) и највисока кумулативна инциденца (4.573,5/100.000) е регистрирана на територијата на Дебар. (Табела 1 во Прилог)

Во однос на дистрибуцијата на заболените по возрастни групи, најголем број на заболени се пријавени во возрастната група која опфаќа најголем дел од населението (од 15-64 години) – 1.744 случаи (49,8%), а највисока инциденца (690,0/100.000) се регистрира кај децата на возраст од 0-4 години (n=666). (Табела 1 во Прилог)

Дистрибуција на случаите од сезонски грип/ заболувања слични на грип по месеци (Табела 1 во Прилог):

- октомври – 196 случаи или 5,6%
- ноември – 268 случаи или 7,7%
- декември – 829 случаи или 23,6%
- јануари – 2.207 случаи или 63,1%

Во досегашниот тек на сезоната на грип, регистрирани се 5 починати лица асоцирани со грип, две од Скопје и по едно лице од Куманово, Гостивар и Штип, три од возрастната група над 65 години и две од возрастната група на лица 15-64, сите хоспитализирани, со коморбидитети и невакцинирани против сезонски грип. Кај петте лица е докажан Influenza A(H1)pdm09.

ВИРУСОЛОШКИ НАДЗОР - Кумулативни податоци (рутински надзор)

Од почетокот на сезоната 2023/2024, заклучно со 2-ра недела/2024, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ пристигнати се 515 материјали од здравствените установи - од амбулантски и болнички лекувани пациенти за тестирање за присуство на вирусот на грип, од рутинскиот надзор.

Сите пристигнати материјали се тестирани за присуство на инфлуенца вирус и SARS-CoV-2. Детектирани се 60 позитивни случаи, 51 Influenza A(H1)pdm09, 5 Influenza A(H3) и 3 Influenza A – несубтипизиран.

Регистрирани се 6 позитивни случаи на SARS-CoV-2.

Дополнително, регистрирани се 26 позитивни случаи на респираторен синцицијален вирус (RSV).

СЕНТИНЕЛ НАДЗОР НАД САРИ (Сериозни Акутни Респираторни Инфекции)

Сентинел надзорот се спроведува како дополнување на редовниот систем за надзор над грип и КОВИД-19 во Р. С. Македонија, со цел да се добијат подетални информации во однос на инциденца, интензитет, тип на вируси кои циркулираат и за имплементација на навремени превентивни мерки. Сентинел САРИ надзорот се спроведува во 6 надзорни болници, 5 во Скопје (УК за инфективни болести и фебрилни состојби, УК за детски болести, УК за Пулмоалергологија, ГОБ 8-ми Септември и ИБЗД Козле) и една во Штип (КБ Штип). Дефиницијата за случај на САРИ според која се спроведува надзорот е усогласена со дефиницијата на случај на СЗО од 2014 година.

Од сентинел местата кои учествуваат, во 2-ра недела пријавени се вкупно 72 САРИ случаи, од сентинел САРИ местата во Скопје и Штип. Најголем број на САРИ случаи (n=24; 33,3%), се пријавени од Клиника за детски болести - Скопје. Во однос на возрастната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=32; 44,4%) се пријавени од возрастната група од 0-4 година.

Во оваа недела, вкупен број на приеми во сентинел местата е 202, од кои едно лице е на интензивна нега. Од сите приеми, 35,6% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 54,2% се бележи кај лицата над 65 години.

Регистрирани се два смртни случаи пријавени од САРИ местата: Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби и од ГОБ 8-ми Септември. Починати лица се од возрастните групи: од 30-64 години и лица над 65 години. Кај едно од починатите лица докажано е присуство на Influenza A(H1)pdm09.

Во 2-ра недела, за лабораториско тестирање се доставени 28 материјали од пријавените САРИ случаи, паралелно тестирани за грип, КОВИД-19. Од вкупно тестираните материјали (n=28), во 12 примероци докажано е присуство на Influenza A(H1)pdm09, и во по еден примерок Influenza A(H3) и Influenza B/Victoria. Во три примероци докажан е SARS-CoV-2. Од доставените материјали, тестирани се 12 на респираторен синцицијален вирус, а во 2 од нив е потврден RSV.

Кумулативно, од сентинел местата кои учествуваат, пријавени се вкупно 579 САРИ случаи. Најголем број на САРИ случаи (n=197; 34,0%), се пријавени од надзорното место Клиника за детски болести Скопје. Во однос на возрастната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=298; 51,5%) се пријавени од возрастната група од 0-4 година.

Кумулативно, вкупен број на приеми во сентинел местата е 2.951 од кои 20 лица се пријавени на интензивна нега. Од сите приеми, 19,6% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 37,2% се бележи кај возрастната група - лица над 65 години.

Вкупно регистрирани се 6 смртни случаи пријавени од САРИ местата: КБ Штип (n=2) и УК за Пулмоалергологија (n=2) и по еден од Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби и од ГОБ 8-ми Септември. Починатите лица се од возрастната група од 30-64 години (n=3) и возрастната група - лица над 65 години (n=3). Кај четири од починатите лица докажано е присуство на Influenza A(H1)pdm09 и едно лице било позитивно на SARS-CoV-2.

Кумулативно, за лабораториско тестирање, доставен е 281 материјал од пријавените САРИ случаи. Во 30 примероци е докажана Influenza A(H1)pdm09, во два Influenza A(H3) и во по еден Influenza B - неодредена линија и Influenza B/Victoria. Регистрирани се 19 позитивни случаи на КОВИД-19.

Од САРИ примероците, 219 се тестирани за RSV, од кои 94 се позитивни. Во 5 примероци е детектирано присуство на Adenovirus, а во еден Enterovirus. Во 2 примероци се докажани истовремено присуство на респираторен синцицијален вирус (RSV) и Adenovirus. Во еден примерок е докажано истовремено присуство на Influenza A(H1)pdm09 и SARS-CoV-2.

ВИРУСОЛОШКИ НАДЗОР (рутински+САРИ надзор) - Кумулативни збирни податоци

Од почетокот на сезоната 2023/2024, заклучно со 2-ра недела/2024, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ пристигнати се 796 материјали од рутинскиот и сентинел САРИ надзорот. Сите пристигнати материјали се тестирани за присуство на инфлуенца вирус и SARS-CoV-2.

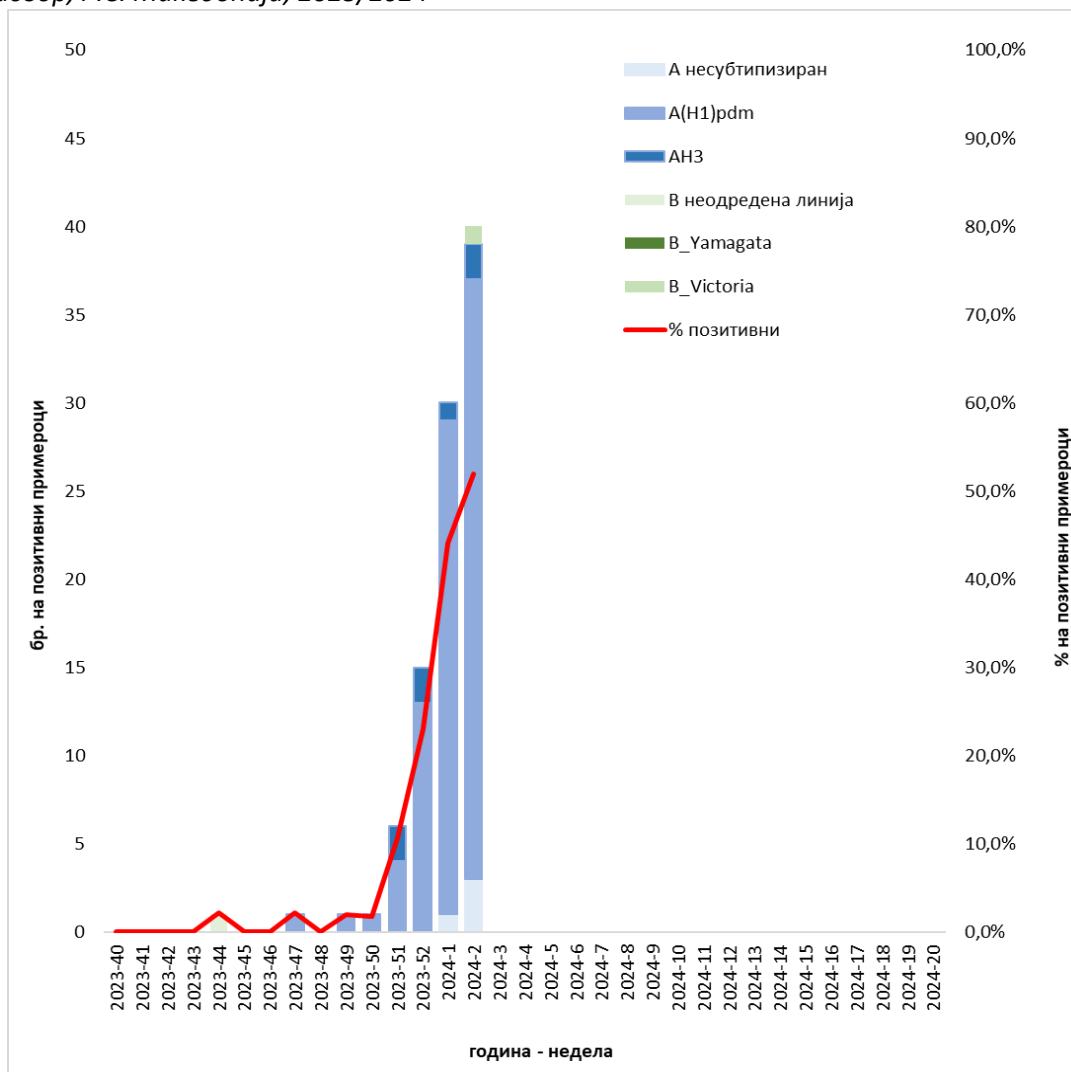
Детектирани се 95 позитивни случаи на грип:

- **Influenza A – 93 (97,9%)**
 - Influenza A(H1)pdm09 – 82 (88,2%)
 - Influenza A(H3) – 7 (7,5%)
 - Influenza A – несубтипизиран - 4 (4,3%)
- **Influenza B – 2 (2,1%)**
 - Influenza B/Victoria – 1 (50,0%)
 - Influenza B – неодредена линија – 1 (50,0%)

Регистрирани се 25 позитивни случаи на SARS-CoV-2.

Дополнително, регистрирани се 122 позитивни случаи на респираторен синцицијален вирус (RSV) и 10 други респираторни вируси.

Графикон 2. *Неделна дистрибуција на број и процент на позитивни примероци на грип, рутински и сентинел надзор, Р.С. Македонија, 2023/2024*

ЕПИДЕМИОЛОШКИ КОМЕНТАР

Се забележува зголемување на бројот на заболувања слични на грип, кој е над неделната граница за сезонска активност. Резултатите добиени од вирусолошкиот надзор над инфлуенца покажуваат дека има широко-распространета активност на вирусот на грип. Процентот на позитивност е над границата од 10% четири недели со ред. Согласно овие податоци, Р.С. Македонија има широко-распространета географска распространетост и висок интензитет на активноста на вирусот на грип.

ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ ГРИП

Вакцинацијата против сезонски грип е најефикасна заштита од ова заболување. Институтот за јавно здравје препорачува вакцинација на целото население, особено на лица кои припаѓаат на т.н. ризични групи (согласно препораките на СЗО):

- Постарите лица (над 65 години)
 - Деца на возраст од 6-59 месеци
 - Лица постари од 6 месеци со хронични болести
 - Бремени жени, и
 - Здравствени работници.
- ❖ За сезоната 2023/2024, Министерството за здравство обезбеди бесплатна четиривалентна вакцина во вкупна количина од 60.000 дози, наменета за приоритетни групи население. Дополнителни 15.000 дози на четиривалентна вакцина се обезбедени преку донација од PIVI (Partnership for Influenza Vaccine Introduction).
- На 25.10.2023 година започна вакцинацијата против сезонски грип. Вакцинацијата се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици и/или Здравствените домови. Закажувањето за бесплатните вакцини се одвива преку веб страната www.vakcinacija.mk. Според податоците од Управата за електронско здравство, од почетокот на вакцинацијата, а заклучно со затворањето на овој извештај, вакцинирани се вкупно 58.396 лица од ризичните категории на населението со бесплатни вакцини.
- ❖ Дополнителни 4.500 дози комерцијални вакцини се набавени од страна на Центрите за јавно здравје, како вакцини за останатото население кое не спаѓа во горенаведените групи, истите можат да се добијат за одреден финансиски надомест и се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици. Во однос на комерцијалните вакцини, вакцинирани се 2.507 лица.

Заклучно со 2-ра недела/2024 година, во Р.С. Македонија, вакцинирани се вкупно 60.903 лица со бесплатна или комерцијална вакцина.

ЕВРОПСКИ РЕГИОН

*Извор: <https://erviss.org/>

Согласно извештајот на ERVISS објавен за 1-ва недела 2024 година за активноста на вирусот на грип низ Европскиот регион на СЗО:

- Стапките на заболувања слични на грип (ИЛИ) и/или акутна респираторна инфекција (АРИ) се покачени над основните нивоа во 20 од 30 земји и области на Европскиот регион на СЗО.
- Иако има варијации во различни земји, на регионално ниво, активноста на грипот на грип продолжува да се зголемува. Сезоната на грип е прогласена во регионот од 51/2023 недела. Активноста на SARS-CoV-2 останува покачена, но се намалува. Активноста на RSV се намали во последните неколку недели.
- САРИ хоспитализациите и приемот во одделите за интензивна нега поврзани со грип драстично се зголемија во последните недели. Приемот за SARS-CoV-2 се намалија во последните 4 недели, а за RSV хоспитализациите остануваат стабилни.
- Потврдените детекции на инфекција со вирусот на грип од сентинел ПЗУ за изминатата недела беа Influenza A (98%) - A(H1)pdm09 (79%) и A(H3) (21%).
- Низ регионот, од примероците од пациенти од САРИ надзорот:
 - Процентот на детекција на вирусот на грип е 32% во споредба со 21% во претходната недела. Опсегот на позитивност се движеше од 0–43% (просечна вредност од 22%).
 - SARS-CoV-2 е 10% во споредба со 13% претходната недела. Просечната позитивност на земјата беше 6% (опсег: 0–22%).
 - Позитивноста за RSV е 18% во споредба со 19% во претходната недела. Просечната стапка на позитивност беше 17% (опсег: 4-32%).
- Потврдените детекции на инфекција со вирусот на грип од сентинел САРИ за изминатата недела беа Influenza A (100%) - A(H1)pdm09 (62%) и A(H3) (38%).

Од податоците за интензитет, една земја пријавила многу висок интензитет, 5 висок, 10 пријавиле среден, 16 пријавиле низок, а останатите 4 пријавиле базичен интензитет.

Од податоците за географската распространетост, 20 пријавиле широка распространетост, 8 - регионална, 4 - спорадична, а 3 – локална.

**Оддел за епидемиологија на заразни болести
Институт за јавно здравје**